GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe treĭ lunĭ 3 fior.

România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 franci.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmond 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 246 *Duminecă, 8 (10) Noemvre.* **1887.**

Brașovŭ, 7 Noemvre 1887.

Telegrama ce amŭ primit'o erĭ din Parisŭ ne-a comunicatŭ scirea, că camera francesă a votatŭ, numai fără trei voturĭ, estradarea deputatului Wilson pe mâna tribunalului.

Votulŭ aprópe unanimŭ alŭ camerei este cea mai puternică dovadă despre culpabilitatea ginerelui președintelui republicei.

In urma anchetei parlamentare și a tribunalului, s'a constatatŭ că Wilson a traficatŭ cu decorațiunĭ și cu furnisărĭ pentru armată.

Décă lucrurile s'arŭ mărgini numai la aceste afacerĭ scandalóse, la constatarea și la înfierarea lorŭ, și póte că și la condamnarea lui Wilson, întréga cestiune n'ar merita atâta vorbă.

Contrarii republicei însĕ, carĭ, în urma destinărilorŭ ce esistă între partidele republicane, se simtŭ destulŭ de puternicĭ, folosescŭ acéstă cestiune ca armă în contra republicei, spre a sdruncina orĭ ce încredere a poporului în ea, înfățișându-o ca unŭ isvorŭ alŭ tuturorŭ relelorŭ ce au căḍutŭ pe capulŭ Franciei.

Décă afacerea a luatŭ proporțiunĭ așa de periculóse pentru republica francesă, acésta are a se mulțămi unui monarchistŭ, care a putută face sĕ se priméscă de cameră propunerea sa, de a se porni o anchetă parlamentară în contra lui Wilson, precum și unei părțĭ dintre republicanĭ, carĭ în zelulŭ lorŭ d'a vedé pedepsindu-se abusurile, nu vĕdŭ că mână apă pe móra monarchiștilorŭ.

Inimicii republicei nu cruță nicĭ chiar pe președintele ei Grévy, deși din împrejurarea că e socrulŭ lui Wilson nu se póte arunca asupră-i nicĭ o parte din vina ce o pórtă acesta pentru faptele sale.

Arŭ voi monarchiștii sĕ vadă pe Grèvy demisionândŭ din președințiă, pentru ca apoi sĕ-șĭ încerce norocul̆ŭ profitândŭ de încurcătura în care ar fi adusă în acestŭ casŭ republica. Și considerândŭ că suntŭ o mulțime de candidațĭ la președinția republicei și că partidele republicane în privința acésta cu greu arŭ putea ajunge la o înțelegere, suntŭ forte justificate îngrijirile și temerile ce se nutrescŭ despre o eventuală lovitură de statŭ în Francia, care ar fi împreunată cu cele mai cumplite grozăvii.

Deja două fracțiunĭ republicane, intransigenții, amenință cu revoltă, décă demisionândŭ Grévy, s'ar alege în locu-i Jules Ferry, și deja au și alesŭ unŭ comitetŭ ca sĕ organiseze revoluțiunea pentru acestŭ casŭ.

De altă parte anarchiștii stau gata la pândă, ca sĕ între în acțiune îndată ce s'ar da semnalulŭ revoluțiunei.

Nu puținŭ periculŭ constitue pentru esistența republicei, împreună cu monarchiștii, și generalulŭ Boulanger, care deja e luatŭ în perspectivă ca candidatŭ la președința republicei. Cu popularitatea de care se bucură acestŭ generalŭ în întréga Franciă, popularitate, care mai că s'a prefăcutŭ în fanatismŭ, nimicŭ mai ușorŭ, decâtŭ ca elŭ într'unŭ momentŭ datŭ sĕ se facă stăpânŭ peste situațiune, fiă pentru sine însușĭ, fiă pentru vre-unulŭ dintre pretendenții la tronulŭ Franciei.

Nu e mirare decĭ, décă tótă lumea urmăresce cu o încordată atențiune cele ce se petrecŭ aḍĭ în Francia, căcĭ Republica francesă trece prin grele ḍile.

Călĕtoria Țarului la Berlinŭ.

Ḍiarului oficiosŭ din Viena „Fremdenblatt“ îĭ se comunică în acéstă privință din Berlinŭ următórele:

Cu tóte că este mai pe susŭ de orice îndoială că oprirea țarului la Berlinŭ este o urmare inevitabilă a unorŭ cause nepolitice, și cu tóte că esistă din ambele părțĭ declarațiunĭ, care asigură că nu trebue sĕ se înșele nimenea în privința motivelorŭ călĕtoriei, totușĭ aicĭ se crede că din contactulŭ personalŭ alŭ ambilorŭ monarchĭ și din întâlnirea principelui Bismarck cu Giers va resulta o schimbare în starea lucrurilorŭ.

In sferele politice se admite că întâlnirea ambilorŭ împĕrațĭ ar puté da nascere la o întorsătură hotărîtóre cu relațiunile ambelorŭ imperii vecine. Se crede că nu trebue sĕ se renunțe la speranța d'a vedea pe Rusia apropiindu-se de tendințele alianței puterilorŭ centrale, și se speră că presența țarului la Berlinŭ va avea înțelesulŭ unui începutŭ la schimbare în politica Rusiei. D'altă parte însĕ toțĭ recunoscŭ că contractele care esistă actualmente se vorŭ înăspri, décă pressa oficiósă rusésca cu tótă ducerea Țarului la Berlinŭ, după reîntórcere va continua a scrie articole provocătóre și pline de ură la adressa Germaniei.

Prin urmare, cu tóte că întrevederea celorŭ doi împĕrațĭ n'a pornitŭ numai din intențiunea bărbațilorŭ de statŭ, carĭ conducŭ afacerile, totușĭ se póte spera ca ea sĕ aibă însemnate consecințe politice.

Slovenii austriacĭ.

Slavii din Austria nu suntŭ de locŭ mulțumițĭ cu tendințele politice ale sferelorŭ conducĕtóre din monarchia austro-ungară. „Slovenski Narod“ din Laibach scrie între altele următórele:

Décă astăḍĭ ar cădé Rusia, atuncĭ mâne nu mai esistă nicĭ Slovenĭ, nicĭ Croațĭ, nicĭ Cehĭ. Singurulŭ scopŭ alŭ tuturorŭ Slavilorŭ trebuie sĕ fiă unirea culturală pe basa limbei și bisericei rusescĭ. Slavii suntŭ o singură națiune, națiunea viitorului, care va fi și trebuie sĕ fiă alŭ lorŭ.

Când va veni vremea, vomŭ încheia socotelile cu toții, aceste socotelĭ nu vorŭ fi făcute între două sĕu trei imperii, ci vorŭ fi făcute prin luptă de mórte între slavismŭ și teutonismŭ. Suntemŭ sătui de robia dela Berlinŭ și Roma, suntemŭ sătui de cuvinte dulcĭ, de mângăierĭ și promisiunĭ fățarnice; voimŭ fapte, voimŭ tóte drepturile nóstre, noi, carĭ suntemŭ fii mamei Slavia.

Polonii din Germania.

Se scie că guvernulŭ germanŭ a luatŭ cele mai despotice mĕsurĭ contra Polonilorŭ și naționalitățiĭ lorŭ: deoparte mĕsurĭ de espropiare a Polonilorŭ și colonisarea locurilorŭ espropiate cu Germanĭ, de altă parte desființarea învĕțĕmêntului în limba polonă. Polonii însĕ au luatŭ mĕsurĭ contra espropiărilorŭ rescumpĕrândŭ moșiile ce au sĕ fiă espropiate pentru datorii orĭ alte încurcăturĭ, ér în privința desființării învĕțĕmêntului limbei polone étă ce ne spune o telegramă din Posen, dela 15 Noemvre:

Intrunirea visitată astăḍĭ de 3000 Polonĭ a protestatŭ contra dispositiunii guvernului prusianŭ, prin care se desființéză învĕțĕmêntulŭ limbei polone. Oratorii principalĭ au fostŭ comitele Zoltowski, ginerele prințului Adam Sapieta, și canonicŭlŭ Kantecki. Au vorbitŭ asemenea țĕranii și cetățenii. Oratorii au invocatŭ tractatulŭ din Viena. 300.000 copii suntŭ esclușĭ dela învĕțĕmêntulŭ în limba lorŭ maternă. Toțĭ oratorii au declaratŭ că țînŭ morțișŭ la naționalitatea lorŭ.

Orice mĕsurĭ s'arŭ lua contra Polonilorŭ, fiă orĭcâtŭ dn drastice, nu vorŭ folosi nimicŭ.

Pressa rusă și declarările lui Kalnoky și Salisbury.

„Le Nord“, ḍiarŭ oficiosŭ rusescŭ, ocupându-se cu declarațiunile comitelui Kalnoky și ale lordului Salisbury dela Guildhalle, scrie între altele următórele:

Acéstă purtare nu se potrivesce nicĭ cu realitatea politică nicĭ cu respectulŭ ce 'șĭ datorescŭ statele, care voescŭ sĕ trăiască între ele în bună înțelegere. Décă guvernulŭ rusescŭ ar voi sĕ imiteze acestŭ esemplu și ar porni poporulŭ și pressa rusésca în acéstă direcțiune, ar putea fórte ușorŭ sĕ réstórne afirmațiunile comitelui Kalnoky și sĕ dovedéscă că alegerea principelui de Coburg n'a fostŭ opera poporului bulgarŭ, ci opera unei intrigĭ mișelescĭ; că nu Austria, ci Rusia a luptatŭ de unŭ secolŭ pentru libertatea și bunăstarea popórelorŭ balcanice, gândindu-se și astăḍĭ cum sĕ le feréscă de anarchia din lăuntru și de esploatarea din afară; că în fine nu Austria cu alianța centrală, care desbină Europa în două tabere, ci Rusia este adevĕratulŭ chizașŭ alŭ păcei. Din norocire guvernulŭ rusescŭ n'are nevoe sĕ urce tribuna parlamentară, pentru ca sĕ facă paradă înaintea Rusiei și a Europei. Probabilŭ că la acestŭ limbagiu necuviincioșŭ Rusia va rĕspunde cu tăcerea disprețului. Dér opiniunea publică și adevĕrulŭ vorŭ face usŭ de dreptulŭ lorŭ.

Din delegațiunĭ.

In ședința plenară dela 14 Noemvre n. a delegațiunei ungare, între alții vorbi delegatulŭ Kornel *Abranyi* despre politica din afară. Amintĭ lozinca Rușilorŭ, că drumulŭ la Constantinopolŭ duce prin Viena, dér ḍise că acestŭ periculŭ ce amenință din Nordŭ, din partea Rusiei, numai în sudŭ póte strica monarchiei. E de lipsă ca monarchia sĕ ia o posițiune tare, pentru ca eventuale surprinderĭ sĕ nu o pótă constrînge a se retrage. Bulgaria, ḍice elŭ, luptândŭ pentru interesele și independența ei, luptă și pentru interesele nóstre. Continuă apoi astfelŭ:

»Nu vremŭ rĕsboiu cu Rusia și a ŭ puté trăi cu Rusia în raportŭ amicalŭ, décă ea ar abḍice dela planurile sale, cu care vrea sĕ ne pregătéscă peninsula balcanică pentru unŭ teatru de rĕsboiu contra nóstră. Câștigândŭ preponderanță Rusia în peninsula balcanică, atuncĭ în casulŭ unui rĕsboiu, în locŭ d'a ne puté concentra tótă puterea nóstră armată într'unŭ punctŭ, din contră amŭ fi nevoițĭ sĕ o divisămŭ.«

»Căcĭ în casulŭ unui rĕsboiu va atârna de relațiile în carĭ se va găsi Bulgaria față de noi și de Rusia, *ce atitudine va lua România față cu monarchia nóstră.* In adevĕrŭ, nicĭ o ilusiă sĕ nu ne facemă în acéstă privire. E tristŭ dér așa este. Dintre vecinii noștri rĕsăritenĭ celŭ mai apropiatŭ geograficesce este România, dér în privința contactului, a relațiunilorŭ, a intereselorŭ este cea mai depărtată. Și cu tóte acestea, nu numai în teorie dér și în practică este pe deplinŭ justificată idea că România nu este la nicĭ o altă mare putere atâtŭ de multŭ avisată în desvoltarea sa politică și la împlinirea misiunei sale culturale de câtŭ la noi, de óre-ce comunitatea de interese între ambele state e cea mai mare. Cu tóte că pressa, opinia publică, parlamentulŭ demonstréză acésta fără întrerupere. România tace ca mormêntulŭ și nu rĕspunde nimicŭ acestei argumentații. Nu cercetezŭ intențiile, când facŭ însĕ acéstă experiență nu potŭ ajunge la altă conclusiă de câtŭ că dela programa pe care ne-au împins'o împrejurările, nu trebuie sĕ ne depărtămŭ câtŭ e negru sub unghie cu nicĭ o condițiune, chiar cu prețulŭ de a provoca unŭ rĕsboiu. Sciu unde ne duce pe noi acestŭ principiu, acolo ca într'o bună diminéță sĕ ne vedemŭ nevoițĭ a compta singurĭ cu consecințele lui. Căcĭ trebue sĕ ne întrebămŭ odată: Suntemŭ óre mare putere de faptŭ, orĭ numai de onóre? Ce e dreptŭ, suntŭ încredințatŭ că numai o politică ofensivă și de cucerire póte sgudui posiția de mare putere acestei monarchii. In acelașĭ timpŭ însĕ sunt asemenea convinsŭ că mai bine ne vomŭ afirma ca mare putere într'unŭ eventualŭ rĕsboiu, décă nu vomŭ primi bătăliile când și unde ni le va da inimiculŭ, *ci le vomŭ strămuta noi acolo unde ne va plăcea.*

»... Puterea monarchiei zace, după părerea mea, în aceea, că ea nu se mai póte face fericită contra voinței popórelorŭ, că pentru durată nu se mai póte face politică esterióră contrară voinței și simțĕmintelorŭ factorilorŭ constituționalĭ. Astădĭ politica esternă nu se mai sprijinesce numai pe baionete. *Orĭ-ce statŭ câștigă putere în mĕsura, în care póte face sĕ fiă în realitate dreptate și libertate între cetățenii sĕi.*,. Adĭ e multŭ mai tare disciplina în armată, fiindŭ că o nutrescŭ motivele naționale și etice, ér nu spiritulŭ de casarmă...“

Deși delegatulŭ Abranyi, când a vorbitŭ acestea s'a gânditŭ numai la Ungurii lui, e bine ca Ungurii dela putere sĕ și le întipărĕscă bine în minte!

A mai vorbitŭ în acea ședință și contele *Apponyi* dicêndŭ între altele:

„Misiunea istorică a națiunei unguresci a fostŭ totdéuna a apĕra civilisațiunea creștină a Occidentului de orĭ-ce periculŭ ce vine din Orientŭ. Acésta și-a îndeplinit'o națiunea de vécurĭ. Ea a suferitŭ, a luptatŭ, a fostŭ îngenunchiată și în sfêrșitŭ a triumfatŭ. Firulŭ acestei probleme 'nalte sĕ nu-lŭ lăsămŭ sĕ cadă..«

In adevĕrŭ, așa e: dovadă sclăvia popórelorŭ nemaghiare, maghiarisarea și răpirea copiilorŭ slovacĭ spre a fi maghiarisațĭ!

SCIRILE DILEI.

In numĕrulŭ 171 alŭ fóiei nóstre publicarămŭ o corespondență de pe Valea-Buii, în care vorbindu-se despre decurgerea alegerei de deputatŭ din cerculŭ electoralŭ alŭ Agnitei, d-lŭ corespondentŭ anonimŭ »Minor« învinovăți pe d-lŭ proprietarŭ românŭ *Ioanŭ Jurca* din Răvĕșelŭ, pentru că acesta ospĕtă în casa sa pe „oile călbejite“ ce mergeau la alegere. In privința acésta primimŭ cu data 13 Noemvre o rectificare dela respectivulŭ d-nŭ proprietarŭ, prin care acesta recunósce, ce i dreptŭ, că a ospĕtatŭ în casa sa pe o parte din alegĕtorii ce atuncĭ mergeau spre Agnita, dér ne asigură, că prin acésta n'a avutŭ nicĭ o intențiune politică, ci a fácut'o numai din obicĭnuita sa ospitalitate, pe care a eredit'o încă dela moșii și strămoșii sĕi, și de care ospitalitate a sa se bucură orĭ ce călĕtorŭ fără deosebire de naționalitate. Este laudabilă în adevĕrŭ ospitalitatea înăscută a d-lui proprietarŭ Jurca, dér nu trebue sĕ se uite, că și ospitalitatea trebue sĕ șĭ aibă timpulŭ și loculŭ sĕu, căcĭ a fi ospitalŭ cu nisce individĭ, carĭ tocmai atuncĭ comitŭ celŭ mai criminalŭ atentatŭ politicŭ contra solidarității națiunei lorŭ, acésta nu mai însémnă a face unŭ faptŭ creștinescŭ, ci chiar din contră, însémnă a te face complice la asemenea atentatŭ. D-lŭ Jurca ocupă loculŭ alŭ 28 lea între 138 de virilișțĭ ai comitatului Têrnavei marĭ; este mare proprietarŭ, plătesce 446 fl. 51 cr. dare, dér, ceea ce este mai frumosŭ: proprietatea șĭ a câștigat'o prin propria sa sudóre, ca opincarŭ românŭ. Impregiurarea acésta ne face sĕ ne bucurămŭ cu atâtŭ mai multŭ, cu câtŭ d-lŭ Jurca ne asigură, că are unŭ constantŭ și firmŭ caracterŭ românescŭ. Nu se va supĕra însĕ d-lŭ Jurca, décă îi vomŭ spune, că tocmai cu câtŭ e mai mare proprietarŭ, cu atâta poftimŭ mai multŭ dela d-lui, fiindŭ că cu atâta e mai independentŭ. Nu ajunge, décă d-sa ține la solidaritatea românéscă, ci se poftesce ca chiar și dênsulŭ sĕ contribue la respectarea acestei solidaritățĭ din partea altora. Nu ne îndoimŭ, că décă d-lŭ Jurca are în adevĕrŭ unŭ caracterŭ firmŭ românescŭ, vomŭ avé ocasiă ca sĕ înregistrămŭ frumóse fapte românescĭ sĕvĕrșite de d-sa și va apreția, că cine merită și cine nu merită ospitalitatea d-sale. Luămŭ de altmintrelea cu bucuriă actŭ de declarațiunea sa, »că nicĭ odată nu va fi de cumpĕratŭ.‘

—x—

Din *Dobriținŭ* se scrie către „Budp. Hirlap‘, că fumătorii de tutunŭ din Hajdu-Nanas suntŭ așa de consternațĭ din causa proiectului de sporire a dării pe tutunŭ, încâtŭ în durerea lorŭ au espedatŭ ministrului de finanțe Tisza într'unŭ pachetŭ tóte pipele din orașŭ, în numĕrŭ de 5000. Aceste pipe sĕ 'i amintéscă ministrului Tisza, de câte orĭ le va vedé, crima sa ce nu o póte espia.

—x—

»Ellenzék“ a datŭ încă de unŭ *„Mecenate“ alŭ maghiarisărei,* despre care i se spune că împlinesce o missiă „patriotică“ și că pentru meritele lui câștigate pe terenulŭ instrucțiunei i s'a esprimatŭ „recunoscință‹ chiar și din partea Corónei. Acestŭ »Mecenate“ este șefulŭ de gară și președintele senatului scolasticŭ Daruvari Paule Ivanŭ din Simeria. Meritulŭ lui constă mai vêrtosŭ în aceea, că a mijlocitŭ ca *numeroși copii valahĭ* din satele vecine sĕ âmble *la scóla de statŭ din Simeria,* care deasemenea este populată de copii valahĭ din comună. Școla acésta se dice că așa este de meritată pentru maghiarisare, încâtŭ orĭ ce copilŭ eșitŭ din acéstă scólă, care altmintrea are 6 învĕțătorĭ, scie vorbi unguresce atâtŭ de bine, încâtŭ omulŭ nu-lŭ mai póte cunósce, că nu e de nascere maghiarŭ. — Cum că acésta'i numai o dorință piă a fóiei kussuthiste, nicĭ vorbă nu e; unŭ lucru numai amŭ vré sĕ scimŭ: nu suntŭ scóle românescĭ în acele părțĭ? și ce mĕsurĭ s'au luatŭ contra uneltirilorŭ de maghiarisare?

—x—

D-lŭ *Iónŭ I. Burduloiu*, comerciantŭ în Brașovŭ, și d-șóra *Maria Voicu Moțoe* îșĭ serbéză cununia mâne în biserica din Cernatulŭ Săcelelorŭ. — Adresămŭ tinerei pĕrechĭ felicitărĭ călduróse.

—x—

Citimŭ în „Figaro« următórele rêndurĭ ce i-au fostŭ telegrafiate din Lisabona cu privire la artista Teodorini: „Reîntrarea *d-rei Teodorini* la teatrulŭ San Carlos, în Huguenoțĭ, a fostŭ unŭ adevĕratŭ evenimentŭ artisticŭ. Marea cantatrice, care interpreta rolulŭ Valentinei, a fostŭ primită, dela aparițiunea sa pe scenă, printr'o întreită salvă de aplause. In duetulŭ cu Marcel, precum și în celŭ din actulŭ IV pe care a trebuitŭ sĕ le biseze, a obținutŭ unŭ succesŭ imensŭ. Publiculŭ alesŭ care asista la representațiune a rĕmasŭ entusiasmatŭ. La finele representațiunii d-ra Teodorini a fostŭ rechemată de mai multe orĭ și literalmente acoperită de florĭ‘.

—x—

Din *Clușiu* se scrie către „Ung. Post“: Căpitanulŭ de honvedi Iosefŭ Mucsy a fostŭ găsitŭ mortŭ pe proprietatea sa de lângă orașŭ; îșĭ trăsese unŭ glonțŭ în capŭ. Raporturĭ familiare nenorocite l'au făcutŭ sĕ se omóre. Cu ceva înainte de mórtea sa a pusŭ de s'a scrisŭ proprietatea sa de 10 000 fl., ce o primise dela bogata sa soțiă de care s'a divorțatŭ, pe numele »Kulturegyletului ardeleanŭ“ și invitase pe secretarulŭ și advocatulŭ reuniunei a primi necondiționatŭ acestŭ darŭ, deórece—cum dicea — se pregătesce pentru o lungă călĕtoriă. — Fatală reuniune!

—x—

Cu ocasiunea lucrărilorŭ de regulare a *Crișului* lângă Gyoma s'au găsitŭ în timpulŭ săpăturilorŭ mai multe óse de animale diluviale, precum și unelte antice de bucătăriă și pescăritŭ. Se speră că se vorŭ găsi și alte obiecte preistorice. Obiectele se adună, ca sĕ se triméta institutelorŭ scientifice din Pesta.

—x—

Astădi s'au vêndutŭ în Mercurea *59 de porcĭ confiscațĭ* ca fiindŭ adușĭ ca contrabandă din România.

—x—

Academia românŭ a ținutŭ ședință publică, erĭ Vinerĭ. D. Dr. Felix a cititŭ o dare de sémă despre congresulŭ internaționalŭ de igienă ținutŭ la Viena și d. Gr. Tocilescu a făcutŭ o relație despre antichitățile romane descoperite în susŭ de mănăstirea Cozia.

—x—

Delegații românĭ, d-nii Vițu și Cornea, carĭ au luatŭ parte la *congresulŭ filoxericŭ din Odesa*, s'au reîntorsŭ în Bucurescĭ și vorŭ presenta ministrului domenielorŭ raportulŭ lorŭ.

—x—

Atașatulŭ militarŭ rusŭ pe lângă legațiunea rusă din Bucurescĭ, colonelŭ *Suboticĭ*, s'a dusŭ în concediu în Rusia, după ce a visitatŭ încă odată tóte institutele militare române din capitală.

„Nouă ianicerime“

Sub acestŭ titlu scrie corespondentulŭ din Viena alŭ diarului rusescŭ „Novoje Vremja‘ unŭ interesantŭ articulŭ contra uneltirilorŭ de maghiarisare ce se sĕvêrșescŭ contra popórelorŭ nemaghiare din Ungaria, și mai vêrtosŭ contra Slovacilorŭ. Despre reuniunile de maghiarisare étă cum se esprimă între altele numitulŭ articulŭ:

»Aceste reuniunĭ, séu societățĭ, constândŭ din ultra-maghiarĭ fanaticĭ, din mulțĭ renegațĭ slavĭ și germanĭ, precum și din unŭ mare procentŭ de Evrei, suntŭ de natură atâtŭ de revoluționare, încâtŭ celŭ mai de frunte representantŭ alŭ puterei de statŭ din Ungaria a aflatŭ de lipsă sĕ șĭ esprime publice și pe față desaprobarea sa față cu aceste reuniunĭ.

Este adevĕratŭ, că fariseismulŭ caracteristicŭ alŭ lui Tisza și aicĭ șĭ-a adusŭ fructele sale, deórece în o declarațiune a sa făcută în parlamentŭ a spusŭ că nu primesce nicĭ o responsabilitate pentru aceste reuniunĭ, dér în contra scopului la care tindŭ ele n'a făcutŭ nimicŭ.

„Kulturegylet“-urile, nefiindŭ ținute în frêu de puterea statului, au ocupatŭ adunările comitatelorŭ și au recursŭ la intimidărĭ contra acelora, carĭ au credutŭ de prea forțătóre mijlócele aplicate de respectivele reuniunĭ. De presinte așa dicêndŭ tóte comitatele nemaghiare suntŭ în mânile speculanțilorŭ și fanaticilorŭ maghiarisărei.

»Nemaghiarii plătescŭ dare separată, pe care Tisza o numesce, ce-i dreptŭ, ilegalitate, dér întru nimicŭ nu împedecă scóterea ei cu forța dela contribuabilĭ. Din darea acésta edifică școlele unguresci, în carĭ părinții suntŭ datorĭ a șĭ trimite pe fii lorŭ. Fiind-că aceste școlĭ nu suntŭ școlĭ de statŭ, ci suntŭ proprietatea reuniunilorŭ, pe învĕțătorĭ nu-i împedecă nimicŭ întru vîrîrea fanatismului maghiarŭ în copii, etc.

Din tóte acestea — dice »Ellenzék‘ — Maghiarii potŭ sĕ vadă, câtŭ bine face publiculŭ ungurescŭ, décă cultivă cu tóte mijlócele posibile »mișcarea kulturală“.

Așa e, multŭ bine face: a reînviatŭ ienicerimea, care la Turcĭ o formau copii creștinilorŭ răpițĭ de Turcĭ și turcițĭ!

Frumósă misiune culturală!

(12.) FOILETONU.

LOGOFĔTULŬ MATEIŬ

NOVELĂ

— Unde l'ai vĕdutŭ, lelițĕ Rado? — întrebă Maruța nerăbdătóre.

— A trecutŭ călare, — rĕspunse după câte-va clipe, îșĭ potolì plânsulŭ și'șĭ șterse lacrĕmile, ce-i curgeau pe obrazŭ.

— De ce plângĭ, lelițĕ Rado? — întrebà érășĭ Maruța și în inima ei avea o presimțire, că trebue că ceva rĕu s'a întêmplatŭ cu Mateiŭ.

— Iată plângŭ și eu așa, că mĭ-a venitŭ sĕ plângŭ, căcĭ de câteorĭ te vĕdŭ pe tine, mĭ-aducŭ aminte de fiă-mea.

— Ai vorbitŭ cu elŭ? — întrerupse Maruța. — Ce a disŭ? — Astfelŭ întreba ea nerăbdătóre, ér Rada, biata Rada, nu scia ce sĕ rĕspundă, și cu câtŭ era mai încurcată la vorbă, cu atâtŭ Maruța bănuia mai multŭ, că s'a întêmplatŭ ceva, ce are s'o înspăimênte.

— D-ta nu vréi sĕ'mĭ spui ce a pățitŭ Mateiŭ! — începù Maruța și în gândulŭ ei se frămênta în totŭ felulŭ. Ilŭ va fi trântitŭ calulŭ, va fi bolnavŭ, cine scie ce se va fi întêmplatŭ cu elŭ. Aflu eu dela nenea Dumitru, dela scutarulŭ, — dise ea în cele din urmă, și dicêndŭ acestea par'că mai prinse puțină inimă.

Rada se turburà și mai tare cândŭ audì de scutarulŭ Dumitru.

— Maruțo, dicĭ că mergĭ la nenea Dumitru sĕ întrebĭ despre Mateiŭ? Asta n'ar fi de locŭ cu cale.

— De ce lelițĕ Rado? Mateiŭ este dintr'unŭ satŭ cu mine, și nenea Dumitru de asemenea. De ce sĕ nu'lŭ întrebŭ? Eu mĕ cunoscŭ bine cu Mateiŭ, l'am pomenitŭ pe când era la școlă; elŭ încă mĕ cunósce; cunósce și pe părinții mei. Asta'i pricina că te-am întrebatŭ despre Mateiŭ.

— Sĕ nu te ducĭ la scutarulŭ Dumitru! Nu se potrivesce. Elŭ este dintr'unŭ satŭ cu tine.... póte.... dér uite că elŭ are fată de măritatŭ și nu'i mirare décă te va batjocuri. Am auditŭ că Mateiŭ merge pe la scutarulŭ, dér eu nu credŭ, nu, Dómne feresce, căcĭ Mateiŭ este unŭ băiatŭ multŭ mai cu minte.

Maruța se pusese pe marginea rĕsboiului și sta acolo atâtŭ de fără voiă și fără inimă, încâtŭ orĭ și cine putea sĕ pricépă că este de totŭ mâhnită. Cum sta ea astfelŭ și'șĭ primbla mâna pe la peptŭ, dĕdù peste o flóre, ce o avea acolo, se uità la ea, o luà în mână, o sucì de vre-o câte-va orĭ și apoi o aruncà.

După o tăcere de câteva clipe Maruța se reculese pe jumătate.

Îi părea rĕu că a vorbitŭ cu Rada, căcĭ ea nu'șĭ mai aducea bine aminte de tóte câte le-a vorbitŭ. Credea că a disŭ mai multŭ decâtŭ într'adevĕrŭ disese.

Felŭ de felŭ de idei treceau prin mintea ei, ca omului, care este isbitŭ de o veste neașteptată.

Rada mâhnită, cum era, a plecatŭ și a lăsat'o pe Maruța singură.

Maruța rĕmase pe gândurĭ. Ea nu credea că Mateiŭ e supĕratŭ pe ea și nicĭ aceea că Mateiŭ nu va mai veni pe la curte. Îșĭ închipuia că alta trebue sĕ fiă pricina și când se gândea astfelŭ, se cugeta la cocóna Eleftera, la isterica nevastă a boerului.

XI.

— Și așa logofete, d-ta credĭ că eu glumescŭ! — Nicĭ decum, îțĭ spunŭ ca unui pretinŭ, și asta o sciu fórte mulțĭ, dér nimenea nu vré séu n'are curajŭ sĕ'țĭ bage ceva în urechĭ. — Maruța nu-i fată cum se cade șĭ-apoi în cele din urmă nicĭ n'are cum fi altfelŭ. — Ei logofete, logofete — continuà ea dândŭ din capŭ, — câte mai sciu fetele, cum se sciu ele ascunde, de nicĭ prin minte nu'țĭ trece! Către fiăcare se arată pretinóse, și tocmai cum oftéză, când te afli d-ta lângă una, tocmai așa oftéză ea și când se află altulŭ. — Așa'sŭ fetele!

Logofĕtulŭ Mateiŭ a fostŭ lovitŭ de spusele Răditei, 'i-au cădutŭ greu, dér mai pe urmă au începutŭ a'i băga neliniște în óse. „Or fi vorbe“, îșĭ gândia Mateiŭ pentru momentŭ și veselia îi venia érășĭ, dér nu o veselie ca până acum, ci o veselie împreunată cu unŭ tremurŭ, ceea ce arăta că elŭ este fórte neliniștitŭ; mai târdiu însĕ, când se gândia că póte totŭ sĕ fiă

Dela isvórěle Someşului mare, Octomvre 1887.

(Fine.)

Vorbindŭ despre něcazurile şi suferinţele nóstre, era sě uitŭ despre tema propusă, adecă m'am depărtatŭ de „pivniţele săsescĭ« din Rocna. Fie-mĭ permisŭ a vorbi puţinŭ şi despre acelea.

Aşadéră, precum am amintitŭ mai susŭ, aşa numitele „pivniţe săsescĭ' nu s'au descoperitŭ decâtŭ numai nisce năsipŭ bunŭ de cimentatŭ păreţĭ, cu tóte că în Rocna suntŭ o mulţime de atarĭ pivniţe ce se potŭ numi cu dreptŭ cuvêntŭ *›catacombe'*, carĭ fugŭ crucişŭ şi curmeḑişŭ pe sub pămêntŭ, dintre care unele suntŭ mai largĭ, altele mai strâmte şi carĭ după a mea modestă părere, décă ar fi scrutate cu atenţiune de unŭ archeologŭ scrupulosŭ, ar arăta că suntŭ *manufactură română*; căcĭ poporulŭ românŭ era acela care se delecta (în timpŭ de lipsă) a umbla prin catacombe, ér nu Sasii.

Altcum acestea suntŭ lucrurĭ archeologice, cine simţesce interesŭ şi se crede chematŭ, poftéscă sě le vaḑă şi studieze; şi atuncĭ va mai puté vedea o mulţime şi de alte ruine, carĭ încă nu potŭ sě dateze numai din timpulŭ când Rocna a fostŭ oraşŭ săsescŭ. Şi étă pentru ce nu:

Istoria ne spune că Sasii au venitŭ în Ungaria la a. 1141—1153 d. Chr. ca economĭ, şi regele Geza II. i-a aşeḑatŭ parte în Zipsulŭ din nordulŭ Ungariei şi parte în Ardealŭ în aşa numitulŭ ţinutŭ ›Fundus regius«. Sasii veniţĭ din ţěrile germane şi aşeḑaţĭ în locurile susŭ numite de sigurŭ că nu au fostŭ aşa de numěroşĭ, încâtŭ sě se pótă rěvěrsa preste totŭ Ardealulŭ. Sě scie din istoriă şi aceea, că unele colonii săsescĭ s'au aşeḑatŭ în Cluşiu, Deşiu, Reteagŭ, Rocna, Braşfalěu etc., déră acele colonii au fostŭ fórte micĭ şi neînsemnate, din care causă în decursulŭ timpului s'au răritŭ şi împuţinatŭ de totŭ, erĭ s'au depărtatŭ şi retrasŭ de totŭ de pre acelea locurĭ, aşeḑêndu-se pre la Bistriţă-Mediaşŭ-Sibiiu etc. Aceeaşĭ sórte o avuseră şi coloniile săsescĭ aşḑate în Rocna, pe care ei au fostŭ numit'o şi „Roden-tu". Acelea colonii săsescĭ aşeḑate în Rocna nu s'au ocupatŭ cu băitulŭ. Ei s'au fostŭ ocupatŭ mai cu deadinsulŭ ca meseriaşĭ, ca cărăuşĭ, carĭ importau bucate, sare, ferŭ şi oleu pentru băieşĭ, şi esportau metalele lucrate; séu ca comercianţĭ pre lângă băieşĭ la minele de aci; dér la totŭ casulŭ acea coloniă a fostŭ mică.

O atare coloniă săséscă în Rocna, chiar sě presupunemŭ că a fostŭ şi mai numerósă, totuşĭ i-a fostŭ imposibilŭ şi pré puţinŭ, pré scurtŭ timpulŭ de 100 anĭ, ca cu puterile ei proprie sě rědice aşa lucrurĭ gigantice. Chiar ḑidurile de lângă biserica românéscă, care de 646 anĭ ḑacŭ espuse ploilorŭ şi altorŭ elemente din natură, precum şi catacombele de sub pămêntŭ, în lungime de mai multe ḑecĭ de metri, suntŭ martorĭ carĭ dovedescŭ părerea mea, că adecă colonia săséscă din Rocna n'a pututŭ presta aşa lucrurĭ grandióse într'unŭ timpŭ aşa de scurtŭ de 100 anĭ; căcĭ la unŭ atare lucru s'au pretinsŭ mii de braţe muncitóre, sume enorme de banĭ şi unŭ restimpŭ de mai multe sute de anĭ. De altă parte şi aceea e adevěratŭ că Sasilorŭ, ca economĭ bunĭ, în unŭ locŭ aşa sterilŭ, frigurosŭ şi nefructiferŭ precum e ţinutulŭ Rocnei, situatŭ chiar la pólele muntelui Ineu, nu li-a fostŭ priinciósă clima, şi astfelŭ au gravitatŭ şi s'au retrasŭ la cetatea Bistriţa, unde e clima mai blândă şi pămêntulŭ cu multŭ mai roditorŭ. Familii vechĭ săsescĭ nu se află de locŭ în Rocna, decâtŭ vre-o trei, care au venitŭ ca profesioniştĭ numai de vre-o câţi-va anĭ aci.

Afară de celea espuse mai susŭ e lucru documentatŭ în istoriă că Rocna în a. 1241/2 d. Chr. a fostŭ totalŭ děrîmată de Tătarĭ (Mongolĭ) şi locuitorii ei parte au fostŭ ucişĭ, parte prinşĭ şi duşĭ în robiă, ér cei ce au scăpatŭ cu ḑile au luatŭ lumea în capŭ fără de a se mai reîntórce la vetrile lorŭ; astfeliu Rocna după depărtarea Tătarilorŭ a rěmasŭ deşartă de locuitorĭ, casele s'au ruinatŭ şi loculŭ a fostŭ cu 'ncetulŭ acoperită cu pădure şi esundatŭ de apa riului Someşŭ. Mai târḑiu ca prin minune s'a descoperitŭ de nisce păstorĭ de oi din Maramureşŭ, carĭ păscêndu-şĭ caprele prin pădure au aflatŭ ḑidurile děrîmate ale bisericei. Martoră e tulpina de frasinŭ, descoperită în tinda bisericei děrîmate de Tătarĭ, care în a. 1885 měsurându o a avutŭ 16 policarĭ în diametru, cu tóte că era espusă ploilorŭ.

Din tóte acestea resultă că Rocna nu s'a ridicatŭ de Saşĭ ci de coloniile vechilorŭ Romanĭ. Colonia săséscă aşeḑată în Rocna s'a îngrijitŭ mai multŭ pentru de a-şĭ câştiga aicĭ unŭ modŭ de traiu, prin urmare atâtŭ pivniţele (catacombele) cele multe, ramificate pre sub pămêntŭ în tóte părţile, ce probabilŭ că au servitŭ ca unŭ locŭ de scutŭ şi apěrare séu chiar ca locurĭ de retragere în codri, dinaintea puterei duşmane, precumpěnitóre, căcĭ Rodna fiindŭ situată între munţĭ şi dealurĭ marĭ, nu s'a pututŭ înconjura cu ziḑurĭ de apěrare după sistemulŭ de atuncĭ: asemenea şi zidurile bisericei drîěmate de Tătarĭ la 1241/2 d. Chr. arată destulŭ de evidentŭ că acelea s'au lucratŭ de coloniile lui Traianŭ Impěratulŭ, numindu se pe atuncĭ *„Ruconium,"* astăḑĭ „Rocna veche," ér în limba oficiósă maghiara „Ó Radna." Ca doveḑĭ la acestea mai servescŭ şi cele patru columne din piétră cioplită carĭ au fostŭ unŭ jertfelnicŭ Romanŭ, şi au între ele unŭ spaţŭ pătratŭ ca o masă; acolo se sacrificau jerfele idolescĭ după datina şi credinţa Romanilorŭ. Aceste petri se află în păretele de-a-drépta alŭ bisericei românescĭ de astăḑĭ, care este edificată pe ruinele templului děrîmatŭ de Tătarĭ la 1241/2 d. Chr. şi fiindŭ descoperite în partea de de-a supra se potŭ vedea orĭ şi când de cei ce dorescŭ a le cerceta şi esamina.

E probabilŭ, că în acele ruine sě fi fostŭ şi biserica coloniilorŭ săsescĭ aşeḑate în Rocna, şi étă cum: Sě scie din istoriă că coloniile romane rěmase în Dacia au fostŭ adese-orĭ espuse persecuţiunilorŭ pentru profesarea religiunei lorŭ strămoşescĭ.

Cu ocasiunea acelorŭ persecuţiunĭ, cine se îndoesce că Românii nu au fostŭ despoiaţĭ şi de drepturile şi privilegiele lorŭ? Răpindu-li-se unŭ dreptŭ séu privilegiu astăḑĭ, altulŭ mâne séu poimâne; astfelŭ şi biserica din Rocna, pre calea acésta fórte uşorŭ s'a pututŭ smulge şi lua din mânile Românilorŭ, şi sě se dea noilorŭ coloniştĭ saşĭ, veniţĭ din Germania fără ceva averĭ considerabile, ca totŭ călětorulŭ ce şĭ caută o patriă nouă. Petrile ce au formatŭ jertfelniculŭ Romanŭ ca prin minune au rěmasŭ neatinse de atâtea vécurĭ până la a. 1859 d. Chr. când biserica românéscă din Rocna veche s'a mai lungitŭ pe vechile ruine, cu care ocasiune dărîmându-se unŭ părete vechiu s'a descoperitŭ amintitulŭ locŭ de jertfelnicŭ Romanŭ. Décă unŭ archeologŭ imparţialŭ va scruta cu atenţiune în pămêntulŭ de pre lângă ḑidurile bisericei, adecă pre lângă ruinile rěmase de Tătarĭ, precum şi pretinsele pivniţe ›săsescĭ", va face marĭ serviţii publicului; căcĭ ar scóte la lumină mulţime de lucrurĭ, carĭ zacŭ ascunse în pămêntulŭ întunecosŭ. De sine se înţelege, că spre acelŭ lucru se recerŭ sume însemnate de banĭ, ér banulŭ e astăḑĭ o marfă scumpă.

Acestea suntŭ modestele mele părerĭ faţă cu pretinsele „pivniţe săsescĭ« din Rocna, asupra cărora mi-am ţinutŭ de datorinţă de a face acestea observărĭ modeste spre a chiarifica pre on. publicŭ cetitorŭ alŭ foilorŭ românescĭ.

Someşanulŭ.

Ultime scirĭ.

Belgradŭ, 18 Noemvre. — Un ucazŭ regal pune în pensie pe ex-mitropolitulŭ Mihailŭ şi pe trei arhierei.

Parisŭ, 18 Noemvre — Se telegrafiază din San-Remo că starea principelui moştenitor alŭ Germaniei s'ar fi agravatŭ. Principele ar fi decisŭ acum sě abdice în favórea fiului sěu în casulŭ când împěratulŭ Wilhelmŭ ar muri.

Roma, 17 Noemvre. — Până la finele lui Noemvre vorŭ fi concentraţĭ la Massauah peste 20,000 ómenĭ, afară de 2000 séu 2500 ómenĭ trupe neregulate. Suntŭ mulţumiţĭ şi laudă organiarea corpului de ocupaţiune de către ministrulŭ de rěsboiu Bertole-Viale. Indată ce vorŭ fi sositŭ tóte trupele de expediţiă, vor fi reocupate imediatŭ poşiţiunile dela Sahiti şi Uah, de unde se va înainta spre Keren şi eventualŭ spre Asmara.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a ›Gaz. Trans.«)

BERLINŬ, 19 Noemvre. — Impěratulŭ rusescŭ a făcutŭ visita împěratului şi prinţului Wilhelm în trăsură deschisă. Bismarck s'a la 3½ óre la împěratulŭ rusescŭ. Tarevna a visitatŭ cu cincĭ copii ai sěi pe împěratulŭ. La prânḑulŭ de galǎ împěratulŭ germanŭ ridică paharulŭ bêndŭ cu câteva cuvinte pentru împěratulŭ rusescŭ. Bismarck luase locŭ nemijlocitŭ lângă préînalţii óspeţĭ. După masă se despărţi părechea imperială rusă, şi la 9'35 óre plecă însoţită fiindŭ de prinţulŭ Vilhelm până la gară.

Scirĭ poliţienescĭ. Joi i s'a furatŭ vědurei Marina Neacşu de către vagabundulŭ din Papolţŭ, Kelemen Iosef, fostŭ calfă de olarŭ în Braşovŭ, o pătură de érnă în preţŭ de 5 fl. Făptuitorulŭ fù predatŭ judecătoriei penale.

Cu ocasiunea têrgului de erĭ, Maria Andreiu Mireţŭ din Bodŭ a încercatŭ sě fure unŭ şalŭ de gâtŭ, dér fù surprinsă tocmai comiţêndŭ fapta.

DIVERSE.

O nouă întrebuinţare a unturei de peşte — Décă untura de peşte linişteşte tusea, póte asemenea sě liniştéscă şi furia valurilorŭ, nu dau ca probă decâtŭ incidentulŭ ce narézǎ prin raportulŭ sěu căpitanulŭ Gigot, comandantulŭ brikului „Mercur", care a sositŭ la Bordeaux, venindŭ dela Saint Martin de Ré şi alŭ cărui drumŭ a fostŭ fórte greu „Mercur', se întorcea dela pescuitulŭ Morunului din Terre-Neuve. La 13 Augustŭ, fiindŭ la pescuitŭ, fù luatŭ cu asaltŭ d'o tempestă gróznică care-i rupse pânzele, catargele şi-i făcu o mulţime de stricăciunĭ. Cu tóte acestea isbuti ca sě-lŭ ducă până la Saint-Jean de Terre-Neuve, de unde porni érăşĭ la 25 Augustŭ după ce i se făcu reparaţiunile trebuinciόse. D'abia eşise la larg şi o nouě tempestă se năpusti asupră-i, multŭ mai violentă decâtŭ cea dintêiŭ. Acésta se întêmplă în nóptea de 26 Augustŭ, la 9 mile departe de Feuland, cu vêntulŭ din sud-est. In câte-va momente brikul îşĭ pierdù pânḑele şi sta aplecatŭ cu cabinele echipagiului pline de jumětate cu apă, ḑece butóie pline cu untură de peşte carĭ se aflau pe punde, fură luate de apă, şi brikulŭ scăpă ca vai de lume, mulţămită ómenilorŭ echipagiului carĭ trăgeau într'una la pompe şi astfelŭ în urmă sě se ducă la Grand-Blanc. La 3 Septemvrea, a treia tempestă; brikulŭ s'aplică din nou şi cabina căpitanului se umplu de apă. Cu tóte astea bravulŭ căpitanŭ Gigot, cum se potoli tempesta, regula ca sě încépă pescuitulŭ din nou, pe care-lŭ urmă până la 3 Octomvre apoi luă drumulŭ spre Bordeaux. N'ajunsese însě la capětulŭ suferinţelorŭ, la 12 Octomvre venĭ o a patra tempestă. De astă dată însě tótă lumea credea că nu va mai scăpa. Brikulŭ era înclinatŭ într'o parte şi se aştepta din momentŭ în momentŭ sě se cufunde. Atuncĭ căpitanulŭ Gigot avù ideia d'a pune sě se găuréscă nişte butóie cu untură de peşte şi sě-i dea drumulŭ sě curgă. Acéstă untură curgêndŭ încetişorŭ se strecură pe dinapoia corăbiei şi se întinse în jurulŭ ei. Efectulŭ fù instantaneu. Marea se linişti pe tótă întinderea unde ajunsese acéstă untură şi astfelŭ scăpă Brikulŭ d'o cufundare sigură. In urmă drumulŭ fù liniştitŭ până în insula Ré, unde „Mercur" poposi ca sě i se facă reparaţiele trebuinciόse până la 6 Noemvre.

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Muresianu.**

---

ceva din câte bănuesce Rădiţa, cădea pe gândurĭ şi se turbura.

— Tu Rădiţo, — ḑise logofětulŭ într'unŭ târḑiu, — bagă de sémă ce grăescĭ, că de ţĭ-oi pune mâna în códe, am sě'ţĭ plângŭ de milă. Nu vorbi de rěu pe Maruţa, pentru că ea este nevinovată. Ea este..., — vrù sě mai adaugă, dór se oprì şi nu mai ḑise nimicŭ, ci rěmase cu privirea aţintită pe o ferestruică ce da înaintea cârciumei. După ce privì câteva clipe prin ferestruică, scóse din busunarŭ tabacherea, aprinse o ţigară şi se uita la Rădiţa, şi cum se uita la ea, începù sě zimbéscă, căcĭ elŭ credea că a făcutŭ numai o glumă.

Rădiţa se apropiă de Mateiŭ şi cu drépta îi netezea pěrulŭ.

— Ei logofete, — ḑise ea, — câte suntŭ în lume, şi câte nu le crede omulŭ, până în cele din urmă, după ce a întratŭ cu capulŭ în gardŭ, i se limpeḑescŭ vederile şi vede ce a făcutŭ! Aşa ḑeu logofete! — continuă ea şi'şĭ trase scaunulŭ şi se puse mai aprópe de elŭ.

Mateiŭ, deşi era cunoscutŭ vechiu cu ea, deşi de multe orĭ îşĭ petrecuseră până acum împreună, căcĭ multe chefurĭ s'au mai făcutŭ la Rădiţa, totuşĭ de astădată nu'i cădea bine acéstă apropiere a Rădiţei, ba ce'i mai multŭ, se cam temea de ea.

Frumósa Rădiţa se proptì cu unŭ cotŭ pe masă şi se uita aşa cam pezişŭ la Mateiŭ şi da mereu din cap.

— Déc'ai şti logofete, — grăi ea, — déc'ai şti d-ta, cine este Maruţa, ḑeu n'ai mai sta multŭ la cumpěnă şi te-ai cortorosi mai de grabă de ea! — Dér d-ta nu scii..., — încheià ea vorba şi cu mâna stângă şi cu capulŭ îi făcea semnŭ că adecă multe nefericiri are sě vină pe capulŭ lui.

— Ce totŭ hodorogescĭ, Rădiţo? Décă scii ceva, spune, nu umbla totŭ aşa pe întunerecŭ. Spune verde ce'ai auḑitŭ, ce-ai vědutŭ? Orĭ décă nu, cară-te de lângă mine! — grăi Mateiŭ şi o împinse puţinŭ cu mâna.

— Mě ducŭ, mě ducŭ Mateiŭ! (ântâia óră i-a ḑisŭ pe nume) — grăi Rădiţa şi'şĭ astupă faţa cu mânile, căcĭ îĭ dase lucrimile. — Mě ducŭ, — continuă ea luându'şĭ mânile dela ochĭ, — mě ducŭ, căcĭ vědŭ că n'am făcutŭ bine ce-am făcutŭ.

— Stai Rădiţo! — începù Mateiŭ — Stai la dracii, nu mě mai ferbe, stai când îţĭ ḑicŭ şi spune'mĭ ce ai de spusŭ!

Rădiţa însă pornì spre uşă, ér Mateiŭ se sculă de pe scaunŭ, merse după ea, o apucă cu mânile de după gâtŭ şi se uita la ea în faţă.

— Vino Rădiţo, — grăi elŭ, — vino şi nu te supěra pe mine!

— Mě întorcŭ logofete, — vorbi Rădiţa cu lacrămile în ochĭ şi amêndoi se întórseră înděrětŭ, se aşeḑară lângă o masă, şi drăcósa de cârciumăriţă nemai putêndu-se stăpâni, se apropie de Mateiŭ şi'lŭ sărută.

Mateiŭ rîse.

— Logofete Mateiŭ, — grăi Rădiţa, — te făgăduescĭ că nu o sě iai pe Maruţa?

Mateiu dědù din umerĭ.

— Sciu eu? — ḑise elŭ... — Şi'apoi adecă de ce sě'ţĭ făgăduescŭ? — întrebă Mateiŭ cu mirare.

— Bine, bine, — adause Rădiţa oftândŭ. — Nu îmĭ făgădui nimica; acuma vědŭ câtŭ de multŭ ai ţinutŭ la mine! — Ascultă logofete, — începù ea ştergêndu-şĭ lacrimile. — Cocóna Eleftera are sě mărite pe Maruţa cu cârciumarulŭ Petrache, şi d-ta umbli aşa pe departe şi nu'i spui verde că ştii totŭ.

Mateiŭ rěmase uimitŭ şi roşéţa îi aprinse obrazul.

— Da, da logofete.... şi Maruţa sare totŭ susŭ de bucuriă că are sě se mărite. Nu'i vorbă, cârciumarulŭ nu'şĭ pré bate capulŭ după ea, căcĭ nu'i mai multŭ decâtŭ o slujnică, dér se intereséză cocóna Eleftera. — In sfîrşitŭ.... sě le lăsămŭ de-o perte, la ce sě-ţĭ şi spunŭ d-tale lucrurile acestea, carĭ te superă aşa de multŭ. Le lăsămŭ în pace, grăi Rădiţa, dândŭ din capŭ, le lăsămŭ în pace până altădată. La ce sě-ţĭ mai spunŭ şi altele câte le sciu, — ḑise ea după o pausă, — la ce cu d-ta îţĭ face inimă rea.

— La ce sě-ţĭ mai spunŭ, — continuă ea, — că când a venitŭ la curte coconaşulŭ Manoilŭ, cela frumuşelŭ, domnişorulŭ celŭ cu călăritulŭ, nu mai are odichnă biata Maruţa. Multŭ e próstă! — adause Rădiţa. — Ea crede că décă o pişcă puţinŭ, îndată o şi ia de nevastă. — Ei..., vrù sě continue, dér o întrerupse logofětulŭ cu o privire cruntă. (Va urma)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 18 Noemvre st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5% . . .	98 60	Bonurĭ croato-slavone . .	104 25
Rentă de hârtiă 5% . .	98.60	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	149.25	Imprumutulŭ cu premiu ung.	122 90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	95 —	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului .	123.25
		Renta de hârtiă austriacă	88 —
		Renta de arg. austr. . .	81.10
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —	Renta de aurŭ austr . .	111 70
		Losurile din 1860 . . .	134 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	112 25	Acțiunile băncei austro-ungare	888 —
		Act. băncei de creditŭ ung.	282.—
Bonurĭ rurale ungare . .	104.50	Act. băncei de creditŭ austr.	273.70
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.25	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.93
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104 25	Napoleon-d'orĭ	9.95
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 25	Mărcĭ 100 împ. germ. . .	61.72
Bonurĭ rurale transilvane	104 40	Londra 10 Livres sterlinge	125 25

Cursulu pieței Brașovŭ

din 19 Noemvre st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.64	Vênd.	8.66
Argint românesc	»	8.55	»	8.60
Napoleon-d'orĭ	»	9.89	»	9 95
Lire turcescĭ	»	11.22	»	11.25
Imperialĭ	»	10.22	»	10.25
Galbenĭ	»	5 89	»	5.92
Scrisurile fonc. »Albina« 6% .	»	101.—	»	102.-
» » » 5% .	»	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	110.—	»	111.½
Discontulŭ . . .	»	7—10% pe anŭ		

Sosirea și plecarea trenurilorŭ și postelorŭ în Brașovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Brașovŭ la Pesta:

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 7 óre 20 de minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 óre 01 minută diminéța.

2. Dela Brașovŭ la Bucuresci:

Trenulŭ acceleratŭ Nr. 302: 5 óre 37 minute diminéța.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 318: 1 óră 55 minute după améḑĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Brașovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de améḑĭ.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 óre 52 minute séra.

2. Dela Bucuresci la Brașovŭ:

Trenulŭ acceleratŭ Nr. 301: 10 óre 12 minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 317: 2 óre 32 minute după améḑĭ.

A. Plecarea postelorŭ:

a) Dela Brașovŭ la *Rĕșnovŭ-Zêrnescĭ-Branŭ*: 12 óre 30 min. după améḑi
b) „ „ „ *Zizinŭ*: 4 óre după améḑĭ.
c) „ „ în *Săcuime* (S. Georgĭ): 1 óră 30 minute nóptea.
d) „ „ la *Făgărașŭ*: 4 óre diminéța.
e) „ „ la *Săcele*: 4 óre diminéța.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rĕșnovŭ-Zêrnescĭ-Branŭ* la Brașovŭ: 10 óre înainte da améḑĭ.
b) „ *Zizinŭ* la Brașovŭ: 9 óre a. m.
c) Din *Săcuime* la Brașovŭ: 6 óre séra.
d) „ *Făgărașŭ* la Brașovŭ: 2 óre diminéța.
e) „ *Săcele* la Brașovŭ: 6 óre 30 minute séra.

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.